

Sygn. akt III AUa 679/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Robert Kuczyński

Sędziowie: SSA Ireneusz Lejczak (spr.)

SSA Barbara Staśkiewicz

Protokolant: Robert Purchalak

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2017 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku S. W.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny we W.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek apelacji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny we W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 1 grudnia 2016 r. sygn. akt VII U 1198/16

oddala apelację.

UZASADNIENIE

S. W. odwołała się od dwóch decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny we W. z dnia 29.04.2016 r.: stwierdzającej ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego dla wnioskodawczynie od 23.02.2016 r. oraz stwierdzającej, że na koncie wnioskodawczynie wystąpiła nadpłata z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie 227,00 zł. Wnioskodawczynie domagała się ustalenia, że na jej koncie znajduje się nadpłata w wysokości 672,00 zł, natomiast jej ubezpieczenie ustało w maju 2013 r. Strona pozwana wniosła o oddalenie odwołania od powyższych decyzji. Organ rentowy wskazał, m.in że wnioskodawczynie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników na wniosek i w związku z otrzymanym przez organ rentowy w dniu 23.02.2016 r. i w dniu 25.02.2016 r. oświadczeń o odstąpieniu z ubezpieczenia społecznego rolników strona pozwana, zaskarżonymi decyzjami, stwierdziła ustanie ubezpieczenia społecznego w stosunku do wnioskodawczynie z dniem 23.02.2016 r.

Wyrokiem z 1.12.2016 r. Sąd Okręgowy w Opolu Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił decyzję Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny we W. z 29.04.2016 r., w ten sposób, iż datę ustania ubezpieczenia społecznego rolników, w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego dla S. W. oraz ustanie obowiązku opłacania składek ustalił na dzień 31 grudnia 2013 roku, a ponadto stwierdził na koncie S. W. nadpłatę z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie 588 złotych. W pozostałym

zakresie odwołanie oddalił. Orzeczenie to poprzedził Sąd następującymi ustaleniami: S. W. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników na wniosek na fundusz wypadkowy w ograniczonym zakresie od dnia 30.03.2012r. W okresie ubezpieczenia wpłacała kwoty wielokrotnie wyższe niż obowiązująca w danym kwartale wysokość składki. Od III kwartału 2013r. KRUS wysyłał wnioskodawczyni przekazy z wykazaną kwotą do zapłaty „0” i figurującą kwota do zapłaty. W dniu 13.05.2013 r. wnioskodawczyni dokonała wpłaty w kwocie 504 zł tytułem ubezpieczenia społecznego rolników za 2013 r. Zawiadomieniem z dnia 22.05.2013 r. KRUS poinformował wnioskodawczynię, że na jej koncie występuje nadpłata z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie 672 zł. Zawiadomienie zostało przesłane na wskazany przez wnioskodawczynię adres Ś. (...). Ponieważ wnioskodawczyni nie złożyła wniosku o zwrot nadpłaconych składek wobec czego powyższa kwota pokrywała należności z tytułu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników na wniosek na fundusz wypadkowy w ograniczonym zakresie. Z powstałej na koncie nadpłaty co kwartał zaliczono kwotę na poczet składki obowiązującej w danym czasie. W dniu 23.02.2016 r. za pośrednictwem poczty elektronicznej wnioskodawczyni wniosła o zwrot nadpłaconych składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie 672 zł wraz z odsetkami liczonymi od 22.05.2013 r., a po rozmowie telefonicznej z pracownikiem KRUS w dniu 25.02.2016 r. wniosła o potraktowanie wniosku z dnia 23.02.2016 r. jako rezygnacji z ubezpieczenia społecznego rolników na wniosek w ograniczonym zakresie. Przy tych ustaleniach uznał Sąd Okręgowy odwołanie wnioskodawczyni za częściowo uzasadnione. Przy rozstrzyganiu sporu wziął pod uwagę sąd I instancji treść przepisu art. 3 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2016r., poz. 277 tj.). W ocenie Sądu treść przywołanych przepisów nie pozostawia miejsca na żadne wątpliwości co do tego, jakie są skutki nieopłacenia składki przez rolnika podlegającego ubezpieczeniu społecznemu na wniosek, tj. że następuje wówczas – z mocy prawa – wyłączenie z ubezpieczenia społecznego rolników. Podniósł jednak dalej Sąd, że ta sytuacja w niniejszej sprawie nie miała miejsca bowiem ostatnia wpłata na to ubezpieczenie nastąpiła w dniu 13.05.2013 r. w kwocie 504 zł. Wnioskodawczyni wówczas wskazała, że powyższa wpłata dotyczy ubezpieczenia społecznego rolników za 2013 r., a więc do końca 2013 roku. Skoro wnioskodawczyni po tym okresie nie opłacała składek za kolejne okresy to nie można uznać aby jej wolą było pozostawanie w tym ubezpieczeniu, tym bardziej, że w odwołaniu podniosła, iż jej intencją nie było kontynuowanie dobrowolnego ubezpieczenia społecznego rolników. W związku z powyższym nie można było występującej na koncie wnioskodawczyni nadpłaty zaliczyć na poczet dobrowolnego ubezpieczenia społecznego rolników na dalszy okres, skoro nie było ze strony wnioskodawczyni wyrażonej w tym zakresie woli. Wobec tego, że strona pozwana w piśmie z dnia 29.11.2016 r. wskazała, że na dzień 31.12.2013 r. na koncie wnioskodawczyni figurowała nadpłata w wysokości 588 zł to Sąd Okręgowy zmienił obie zaskarżone decyzje w ten sposób, że datę ustania ubezpieczenia społecznego rolników, w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego dla wnioskodawczyni oraz ustanie obowiązku opłacania składek ustalił na dzień 31.12.2013 r. i stwierdził, iż nadpłata z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników na koncie wnioskodawczyni wynosi 588 zł oraz dalej idące odwołanie oddalił.

Wyrok ten w części uwzględniającej odwołanie zaskarżył apelacją pozwany organ rentowy. Zarzucił orzeczeniu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.: art. 3a ust. 2 pkt 1 i art. 41b pkt 12 i pkt 13 i pkt 14 ustawy z 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników - poprzez ustalenie, że ubezpieczenie społeczne wnioskodawczyni ustalo z dniem 31.12.2013 r. i poprzez ustalenie nadpłaty składek w kwocie 588 zł. Z uzasadnienia apelacji wynikało natomiast to, że skarżący kwestionuje ustalenie Sądu Okręgowego, iż wnioskodawczyni złożyła oświadczenie skutkujące ustaniem ubezpieczenia społecznego rolników na wniosek z dniem 31.12.2013 r.; zdaniem bowiem skarżącego oświadczenie takie wnioskodawczyni złożyła dopiero w dniu 23.02.2016 r. Nie podzielili też skarżący stanowiska sądu I instancji, że brak wpłat kolejnych składek po dniu 13.05.2013 r. był jednoznaczny z brakiem po stronie wnioskodawczyni woli kontynuowania ubezpieczenia społecznego rolników. Powołał się w tej kwestii organ rentowy na przepis art. 41b ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, który pozwolił organowi na prawidłowe zaliczenie nadpłaconych przez wnioskodawczynię składek na poczet przyszłych zobowiązań. Przy tak uzasadnionych zarzutach wniosła strona pozwana o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Specyfiką rolniczego ubezpieczenia społecznego na wniosek jest prymat oświadczenia woli ubezpieczonego nad pozostałymi warunkami decydującymi o powstaniu lub ustaniu ubezpieczenia. W sytuacji zatem, gdy z oświadczenia ubezpieczonego wynika, iż odstępuje on w określonej dacie od ubezpieczenia na wniosek to organ rentowy nie może z innych okoliczności sprawy wyprowadzać skutku, że ubezpieczenie to nadal trwa lub ustało z datą późniejszą. Przepis art. 3 ust. 4 ustawy z 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 277) jednoznacznie stanowi, że osoba podlegająca ubezpieczeniu na wniosek może w każdym czasie odstąpić od ubezpieczenia, składając oświadczenie w tej sprawie. Inne przyczyny ustania tego ubezpieczenia (w tym zaprzestanie opłacania składek) mogą być brane uwagę tylko wówczas, gdy ubezpieczony nadal chce kontynuować dobrowolne ubezpieczenie po dacie wystąpienia tych przesłanek. Przywołany zatem w apelacji przepis art. 41b pkt 13 ustawy nie stwarza domniemania zamiaru kontynuowania ubezpieczenia na wniosek w zakresie czasowym obejmującym nadpłacone składki. Nie można też z tego przepisu wnioskować, że po wskazanym w nim 7 dniowym terminie organ nie ma obowiązku zwrotu nienależnie opłaconych składek skoro przepis art. 41b pkt 11 ustawy przewiduje 5 letni termin na skuteczne dochodzenie ich zwrotu.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do kwestii czy S. W. złożyła skutecznie oświadczenie o odstąpieniu od ubezpieczenia na wniosek przed dniem 23.02.2016 r. bowiem pozwany organ rentowy w tej dacie uznał ustanie tego ubezpieczenia. Sąd II instancji w pełni podzielił dokonaną przez Sąd Okręgowy ocenę zachowania wnioskodawczyni prowadzącego do jednoznacznego wniosku, że jej zamiarem było odstąpienie od ubezpieczenia na wniosek z końcem 2013 roku. W szczególności za takim ustaleniem przemawiał fakt, że wnioskodawczyni dokonując zapłaty składki w dniu 13.05.2013 r. wskazała, że jest to ubezpieczenie za rok 2013. W sytuacji więc, gdy po 31.12.2013 r. zaprzestała opłacania składek organ rentowy nie miał przesłanek do wnioskowania, że S. W. zamierza kontynuować ubezpieczenie na wniosek po roku 2013. W szczególności o zamiarze kontynuowania przez wnioskodawczynię ubezpieczenia na wniosek nie mógł decydować fakt posiadania przez nią nadpłaconych składek ponieważ, co prawidłowo ustalił sąd I instancji, wnioskodawczyni od początku podlegania ubezpieczeniu na wniosek płaciła składki w zawyżonej wysokości - co wskazywało raczej na brak jej rozeznania w kwestii regulacji tych zobowiązań. Na pewno jednak fakt ten, w obliczu jasnej deklaracji przeznaczenia składek na ubezpieczenia tylko za rok 2013, nie wskazywał na zamiar kontynuowania ubezpieczenia po 31.12.2013r.

Mając powyższe na względzie apelację, jako bezzasadną, należało oddalić (art. 385 kpc).

SSA Barbara Staśkiewicz SSA Robert Kuczyński SA Ireneusz Lejczak

R.S.